

פעולה חרישית

- (1) מגילה יא, ב: "בימים ההם כשבת המלך' וכתוב בתריה 'בשנת שלש למלכו' - אמר רבא: מאי 'כשבת'? לאחר שנתייבשה דעתו אמר בלשצר חשב וטעה אנא חשיבנא ולא טעינא, מאי היא? דכתיב: 'כי לפני מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם' וכתוב 'למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה'. חשוב ארבעין וחמש דנבוכדנצר ועשרים ותלת דאביל מרודך ותרתני דידיה הא שבעים! אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו".
- (2) מגילה יב, א: שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע
- (3) אסתר ב, ב: "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה כאר ציוה עליה מרדכי"; "אסתר קרקע עולם הייתה" (סנהדרין עד, ב)
- (4) אורות ישראל ה, ו: "כל ציורי העולם לא עשו שום רושם כלל על עצמיותה הפנימית של כנסת ישראל. כל ההשקפות, כל מיני בתרבויות ששלטו ושולטים ברוח האדם, מקצה תבל ועד קצהו, לא הגיעו להעיב אפילו נקודה אחת של יפעת האורה האלהית החופשית של כנסת ישראל. תמימה היא, תמימה אשר לא עלה עליה עול, בתולה ואיש לא ידעה, נפלה ולא תוסיף לנפול קום בתולת ישראל".
- (5) אסתר ד, יד: ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מפל היהודים: כי אם החרש תחרישי בעת הזאת כוח והצלה יצמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו ומי ידע אם לעת קזאת הגעת למלכות:
- (6) ריש מילין, זרקא: מונח זרקא מתאר את מגמת המנוחה בתור נפישה המכשרת אסיפת כח אדיר לעת בא תור הפעולה, רז התגלות היצירה בתכונה מוזרקת, לחולל עולמי עד.
- (7) אסתר ד, טו: ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי: לך פנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונעתי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי:
- (8) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בהצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך והמלך יושב על פסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית.
- (9) מגילה יד, ב: "ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. בגדי מלכות מיבעי ליה? אלא שלבשתה רוח הקדש".
- (10) עולת ראייה רעט: 'לישועתך קיונו כל היום' אם ניתן לו ערכו הכללי בתור צפיה לישועה. הצפיה כוללת גם שימת-עין תדירית, גם באין שום יחש של הכרה גלויה חיצונית אל הישועה, כמו שהמצפה עומד על המשמר ימים על שנה, ולא יעזוב עמדתו גם באין לפניו דבר מחודש, - וגם שבכל עת מצא של איזו הערה, שיראה שראוי לעשות איזה דבר לישועה, יחיש פעולתו ולא יעזוב, כמו שהמצפה בראותו ע"פ צפיותו, שבאה שעת מעשה, לכריחה או הגנה מאיזה אויב וכאלה, עליו החובה לעשות מה שדרוש לעשות לטובת המצב, כן יזרז לעת הנכון בלא איחור רגע וזמן. לאלה שתי התכונות יחדיו, הנראות כמתנגדות זו לזו, ההתמדה בצפיה מחשבתית והזירוז בעת הכושר, צריך להתרומם בעומק העיון של צפיה לישועה.
- (11) אסתר ה: ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וניתן לך: ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו:
- (12) מגילה טו, ב: "תנו רבנן מה ראתה אסתר שזימנה את המן? רבי אליעזר אומר פחים טמנה לו, רבי מאיר אומר כדי שלא יטול עצה וימרוד, רבי יהודה אומר כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית רבי נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן הרחמים, רבי יוסי אומר כדי שיהא מצוי לה בכל עת... אשכחיה רבה בר אבוב לאליהו אמר ליה כמאן חזיא אסתר ועבדא הכי? אמר ליה ככולהו תנאי וככולהו אמוראי
- (13) מגילה טו, ב: ויאמר לה המלך לאסתר המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. חצי המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות ומאי ניהו? בנין בית המקדש.
- (14) ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי: אם מצאתי חן בעיני המלך (אם על המלך טוב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי) יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך:

- (15) מזרח ילקוט שמעוני אסתר תתנ"ו: מה ראתה לומר מחר, אלא שכל זרעה של עמלק למדים ליפול למחר, וכן הוא אומר 'מחר אנכי נצב על ראש הגבעה'.
- (16) וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב... בְּלִילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהַבִּיא אֶת סֵפֶר הַזְכָּרוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:
- (17) מגילה טו: אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב בלילה ההוא נדדה שנת המלך אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם ורבנן אמרי נדדו עליונים נדדו תחתונים. רבא אמר שנת אחשורוש ממש.
- (18) ילקוט שמעוני תהילים לג: ברח דודי דמה לך לצבי מה צבי זה כשהא ישן עינו אחת פתוחה ואחת קמוצה יכול אף הקב"ה כן, תלמוד לומר הנה עין ה' אל יראיו:
- (19) בראשית רבה לט: כל העופות בשעה שהם יגעין הם נחים על גבי סלע או על גבי אילן אבל היונה בשעה שהיא פורחת קופצת באחד מאגפיה ופורחת באחד מאגפיה
- (20) אורות המלחמה: עזבנו את הפוליטיקה העולמית מאונס שיש בו רצון פנימי, עד אשר תבא עת מאושרה, שיהיה אפשר לנהל ממלכה בלא רשעה וברבריות; זהו הזמן שאנו מקוים. מובן הדבר, שכדי להגשימו אנו צריכים להתעורר בכחותינו כולם, להשתמש בכל האמצעים שהזמן מביא: הכל יד אל בורא כל עולמים מנהלת. אבל האיחור הוא איחור מוכרח, בחלה נפשנו בחטאים האיומים של הנהגת ממלכה בעת רעה. והנה הגיע הזמן, קרוב מאד, העולם יתבסס ואנו נוכל כבר להכין עצמנו, כי לנו כבר אפשר יהיה לנהל ממלכתנו על יסודות הטוב, החכמה, היושר וההארה האלהית הברורה. "יעקב שלח לעשו את הפורפירא": "יעבר נא אדוני לפני עבדו", אין הדבר כדאי ליעקב לעסוק בממלכה, בעת שהיא צריכה להיות דמים מלאה, בעת שתובעת כשרון של רשעה. אנו קבלנו רק את היסוד כפי ההכרח ליסד אומה, וכיון שנגמל הגזע הודחנו ממלוד, בגוים נתפזרנו, נזרענו במעמקי האדמה, עד אשר עת הזמיר הגיע וקול התור ישמע בארצנו.
- (21) רבי שלמה אלקבץ על שיר השירים: דומה דודי לצבי או לעופר האילים – שיש לו (לתלמיד חכם) מיעוט שינה.. דדמך עינא ידא קמיך ועינא חדא היה פתיח, וזה מבוא גדול לשלימות, כענין 'עד מתי עצל תשכב'.
- (22) מגילה טו, ב: רבא אמר שנת המלך אחשורוש ממש. נפלה ליה מילתא בדעתיה אמר מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן? דלמא עצה קא שקלי עילויה דההוא גברא למקטליה. הדר אמר אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודע לי? הדר אמר דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא פרעתיה משום הכי מימנעי אינשי ולא מגלו לי. מיד ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים
- (23) אסתר ז: וַיֵּבֵא הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשִׁתּוֹת עִם אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מִה שְׂאֵלְתְּ אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה וְתִתְּנֵן לָךְ וּמָה בְּקִשְׁתְּ עַד חֲצֵי הַמִּלְכוּת וְתַעֲשִׂי: וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה וַתֹּאמֶר אִם מְצִאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּתְּנֵן לִי נִפְשִׁי בְּשִׂאלְתִּי וְעַמִּי בְּבִקְשִׁיתִי: כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׂמִיד לְהַרְוֹג וּלְאַבֵּד וְאֵלּוּ לְעַבְדֶּיךָ וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַרְנוּ הַחַרְשִׁיתִי כִּי אֵין הַצָּר שָׁנָה בְּזַנְךָ הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֶרֶשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא אֲשֶׁר מְלָאוּ לְבוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן: וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צָר וְאוֹיֵב הֶמֶן הִנֵּה הִזָּה:
- (24) מגילה טז, א: איש צר ואויב – אמר רבי אלעזר מלמד שהייתה מחווה כלפי אחשורוש, ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן.
- (25) מגילה י, ב: 'תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס והיה לה' לשם לאות עולם לא יכרת'. תחת הנעצוץ – תחת המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה דכתיב ובכל הנעצוצים ובכל הנהלולים; יעלה ברוש – זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכי; תחת הסרפד – תחת ושתי הרשעה בת בנו של נבוכדנצר הרשע ששרף רפידת בית ה' דכתיב רפידתו זהב; יעלה הדס – זו אסתר הצדקת שנקראת הדסה שנאמר והי אומן את הדסה; והיה לה' לשם – זו מקרא מגילה; לאות עולם לא יכרת – אלו ימי פורים.